

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24.08.2016, sp. zn. 5 Tdo 66/2016, ECLI:CZ:NS:2016:5.TDO.66.2016.1

Číslo: 51/2017

Právní věta: Pro naplnění zákonných znaků skutkové podstaty trestného činu zvýhodnění věřitele podle § 223 tr. zákoníku je rozhodující výše zvýhodnění určitého věřitele, nikoliv počet ostatních věřitelů a výše jejich pohledávek, neboť tyto okolnosti nejsou znakem skutkové podstaty daného trestného činu. Škodlivý následek představuje částka, které se pro zvýhodnění konkrétního věřitele nedostalo ostatním věřitelům. Počet věřitelů a výše jejich pohledávek se však nepřímo projevuje i ve znaku škody, protože teprve při zohlednění všech pohledávek dlužníka je možné určit, jaký byl celkový rozsah zadlužení a kolik by při poměrném a rovnoměrném vypořádání připadlo na jednotlivé věřitele. To se zprostředkovaně promítne i do řešení otázky, o kolik byl určitý konkrétní věřitel zvýhodněn, a jak vysoká je tedy škoda jako znak skutkové podstaty posuzovaného trestného činu (viz rozhodnutí pod č. 6/2005-III. Sb. rozh. tr.).

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 24.08.2016

Spisová značka: 5 Tdo 66/2016

Číslo rozhodnutí: 51

Číslo sešitu: 10

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Zvýhodnění (zvýhodňování) věřitele

Předpisy: § 223 tr. zákoníku

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud k dovolání obviněných PhDr. A. K., CSc., a A. K. ml. zrušil usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 23. 7. 2015, sp. zn. 1 To 5/2015, a rozsudek Krajského soudu v Brně - pobočky ve Zlíně ze dne 19. 11. 2014, sp. zn. 61 T 29/2012, a Krajskému soudu v Brně - pobočce ve Zlíně přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Rozsudkem Krajského soudu v Brně - pobočky ve Zlíně ze dne 19. 11. 2014, sp. zn. 61 T 29/2012, byli obviněni PhDr. A. K., CSc., a A. K. ml. uznáni vinnými pod bodem „I. a 2)“ přečinem zvýhodnění věřitele podle § 223 odst. 1, 2 tr. zákoníku spáchaného ve formě spolupachatelství podle § 23 tr. zákoníku. Za výše uvedený přečin byl každému z nich uložen podmíněný trest odnětí svobody, dále peněžitý trest a trest zákazu činnosti.

2. Jednání obviněných mělo (zjednodušeně uvedeno) spočívat v tom, že obvinění jako členové představenstva obchodní společnosti R. A., a. s., se sídlem P. 7, P., která byla v úpadku, v období od ledna do října roku 2010 záměrně vyvedli z této obchodní společnosti veškerý hmotný i nehmotný majetek (včetně práv k ultralehkému letounu NG4 UL), a to ve prospěch obchodní společnosti R. a. s., se sídlem P. – N. M., K., v níž byl předsedou představenstva obviněný PhDr. A. K., CSc. K převodu majetku docházelo na základě rámcové kupní smlouvy a dohody o narovnání mezi uvedenými obchodními společnostmi ze dne 12. 1. 2010, k níž se vážou i jednotlivé faktury popsané ve výroku o vině rozsudku soudu prvního stupně v bodě I., a smlouvy o převodu duševního vlastnictví mezi uvedenými obchodními společnostmi ze dne 12. 4. 2010 (za převod veškerých práv k ultralehkému letounu NG4 UL byla vystavena faktura na částku ve výši 2 340 000 Kč). Tím podle zjištění soudu prvního stupně obvinění úmyslně poškodili celkem 36 věřitelů uvedených pod bodem 2. výroku o vině rozsudku soudu prvního stupně, neboť obchodní společnost R. a. s. se nezavázala k úhradě závazku společnosti R. A., a. s., čímž uvedeným věřitelům měli obvinění způsobit škodu v celkové výši 4 773 091 Kč.

3. Proti shora uvedenému rozsudku podali odvolání obvinění PhDr. A. K., CSc., a A. K. ml. a státní zástupce Krajského státního zastupitelství v Brně – pobočky ve Zlíně. O těchto odvoláních rozhodl Vrchní soud v Olomouci ve veřejném zasedání konaném dne 23. 7. 2015 usnesením pod sp. zn. 1 To 5/2015 tak, že je podle § 256 tr. ř. zamítl jako nedůvodná.

II.

Dovolání a vyjádření k nim

4. Citované usnesení Vrchního soudu v Olomouci napadli obvinění PhDr. A. K., CSc., a A. K. ml. prostřednictvím svého obhájce dovoláními z důvodů uvedených v § 265b odst. 1 písm. g) a l) tr. ř.

5. V odůvodnění těchto mimořádných opravných prostředků konkrétně uvedli, že popis skutku uvedený v rozsudku soudu prvního stupně nezahrnuje všechny skutečnosti odpovídající znakům skutkové podstaty trestného činu zvýhodňování věřitele. Soudy se podle obviněných nezabývaly především otázkou, zda ve výroku popsáný majetek je vůbec použitelný k uspokojení pohledávek ostatních věřitelů, případně v jakém rozsahu, a to i s přihlédnutím k možnosti rozdílu mezi cenami majetku sjednanými a tržními. Soudy též nesprávně posoudily, komu patřila práva k projektu letounu NG 4, neboť tento letoun vznikl v obchodní společnosti R. C., s. r. o. (míněna byla zřejmě obchodní společnost R. s. r. o., se sídlem U. B., V., v současné době vystupující pod obchodní firmou M. s. r. o.). Obchodní společnost R. A., a. s., tak nemohla převádět práva, která nikdy nezískala. Podle dovolatelů tedy ve skutkové větě výroku o vině absentují rozhodné skutečnosti ohledně použitelnosti převedeného majetku k uspokojení pohledávek ostatních věřitelů a dále rozsah jeho použití s ohledem na prodejnost majetku a vlastnictví duševních práv k projektu NG 4.

6. Dále obvinění zpochybnili rozsah zvýhodnění věřitele, obchodní společnosti R. a. s., kterému se předmětným úkonem nedostalo žádného finančního plnění. Obchodní společnost R. a. s. totiž převzala finančně náročný proces výroby, zavázala se převzít splatné a budoucí závazky za zaměstnance, celkové zadlužení obchodní společnosti R. A., a. s., se ke dni 31. 10. 2010 snížilo z 12 298 644 Kč na 4 716 306 Kč. V další části dovolání uvedli, že byla nesprávně stanovena škoda, která měla vzniknout ostatním věřitelům. Z provedeného dokazování vyplynulo, že převedením majetku a následným započtením vzájemných závazků obdržel věřitel, obchodní společnost R. a. s., v rámci zásad poměrného a rovnoměrného uspokojení částku vyšší o 307 578 Kč, jak vyplývá ze znaleckého posudku Ing. M. L. Ostatní věřitelé tedy mohli být znevýhodněni jen do výše této částky, nikoli ve výši 4 773 091 Kč, jak určily soudy. Též okruh poškozených věřitelů byl stanoven chybně s ohledem na to, že do něj byly zahrnuty původní přihlášky pohledávek do insolvenčního řízení, některé z nich byly ovšem nezákonně uznány bývalou insolvenční správkyní Mgr. I. F. Nový insolvenční správce i

obvinění namítali neexistenci pohledávek minimálně tří věřitelů, další tvrzení věřitelé vzali svou přihlášku do insolvenčního řízení zpět, ani ti by neměli být mezi poškozené zařazeni. Správné určení okruhu oprávněných věřitelů je rozhodující mimo jiné pro určení výše škody v trestním řízení.

7. Z hlediska subjektivní stránky je podle obou obviněných podstatné, že majetek převáděli nikoli proto, aby poškodili ostatní věřitele, ale z důvodu zachování podnikatelské činnosti obchodní společnosti R. A., a. s. Poukázali na skutečnost, že obchodní společnost R. a. s., na niž byl převeden majetek, byla od počátku významným investorem obchodní společnosti R. A., a. s., která byla po celou dobu existence finančně závislá na obchodní společnosti R. a. s. Proto převedení majetku spolu s duševním vlastnictvím bylo podmínkou další podpory, a tedy v ekonomickém zájmu obchodní společnosti R. A., a. s. Soudy též vůbec nevyhodnotily skutečnost, že obchodní společnost R. A., a. s., i po převodu svého majetku nadále dodávala pod svou firmou a na svůj účet letadla, hradila své závazky a podstatným způsobem snižovala vlastní zadluženost. Dokonce byla i po převodu svého majetku v následujícím roce v zisku ve výši okolo 1 milionu Kč. Soudy tyto skutečnosti vůbec nezohlednily a nepromítly do závěrů o naplnění znaku zavinění. Obvinění rozhodně popírali, že by měli úmysl jakkoliv zkrátit své věřitele, naopak popsáním způsobem jednali jen proto, aby zajistili splácení dluhů obchodní společnosti R. A., a. s. Rámcová smlouva o převodu majetku z obchodní společnosti R. A., a. s., byla soudy nesprávně vyhodnocena, cílem těchto transakcí bylo snížit náklady na zaměstnance, které nadále nesla R. a. s., jež i poté finančně podporovala obchodní společnost R. A., a. s. Mezi další podporou obchodní společnosti R. A., a. s., a závěrem soudů nižších stupňů o úmyslu ukončení činnosti a zkrácení věřitelů této obchodní společnosti je logický rozpor. Zároveň dovolatelé namítli, že nevěděli o tom, že by převedený majetek mohl sloužit k uspokojení věřitelů obchodní společnosti R. A., a. s.

8. Obvinění rovněž odmítli závěry soudů, podle nichž převedli veškerý hmotný i nehmotný majetek z obchodní společnosti R. A., a. s., na obchodní společnost R. a. s., proto, že posledně uvedená obchodní společnost nepřevzala pohledávky obchodní společnosti R. A., a. s., ve výši 5 600 000 Kč, které tak mohly sloužit k uspokojení ostatních pohledávek. V této spojitosti obvinění připomněli, že k trestní odpovědnosti za trestný čin zvýhodnění věřitele nestačí, pokud bylo uspokojení věřitelů pouze oddáleno nebo ztíženo. Jejich činnost, která byla soudy nižších stupňů označena za trestnou, byla pouhou revitalizací za účelem optimalizace sériové výroby, která navíc byla úspěšná, protože došlo k podstatnému zlepšení finanční situace údajně poškozené obchodní společnosti R. A., a. s. Vyhnuli se tak úpadku a prohlášení konkursu na uvedenou obchodní společnost. Současně poukázali na nezákonný postup Mgr. I. F., bývalé insolvenční správkyňe, v jehož důsledku došlo k zastavení výroby v obchodní společnosti R. A., a. s., a k promlčení pohledávek této obchodní společnosti, což mělo podstatný vliv na zmaření uspokojení pohledávek ostatních věřitelů. Zpochybnili i reálný stav úpadku obchodní společnosti R. A., a. s., s nímž se soudy nižších stupňů vůbec nevypořádaly, nevzaly v úvahu jiný charakter finanční výpomoci investorů, jakož i výhled zisku ze sériové výroby, vycházely výlučně z účetního stavu.

9. V závěru svých podání obvinění poukázali na pochybení při aplikaci zásady ultima ratio. Nápravy mohlo být dosaženo v rámci insolvenčního řízení tím, že by insolvenční správkyňe údajným zvýhodňujícím právním úkonům účinně odporovala a domáhala se vydání převedeného majetku do majetkové podstaty R. A., a. s.

10. Z výše uvedených důvodů proto oba obvinění shodně navrhli, aby Nejvyšší soud napadené rozhodnutí odvolacího soudu spolu s rozsudkem soudu prvního stupně podle § 265k odst. 1 tr. ř. zrušil a věc vrátil Krajskému soudu v Brně - pobočce ve Zlíně k novému projednání a rozhodnutí, případně aby sám rozhodl tak, že se oba obvinění zprošťují obžaloby pro výše uvedený trestný čin.

11. K podaným dovoláním se písemně vyjádřil státní zástupce Nejvyššího státního zastupitelství. Nejprve vyslovil souhlas se závěry soudů obou stupňů, že zákonné znaky přečinu zvýhodnění věřitele

byly jednáním obviněných v potřebné míře naplněny. Provedeným dokazováním bylo z větší části zcela nesporně prokázáno, že obvinění jednali jako odpovědní členové statutárního orgánu, tj. představenstva obchodní společnosti R. A., a. s., a svými připravenými a promyšlenými právními úkony převedli aktiva této společnosti ve prospěch jediného obchodního subjektu, a to společnosti R. a. s., jejímž předsedou představenstva byl od jejího založení obviněný PhDr. A. K., CSc. Obchodní společnost R. A., a. s., jakožto dlužník mnoha věřitelů, se v té době nacházela v evidentním úpadku přinejmenším z důvodu předlužení, o čemž svědčí i průběh následného insolvenčního řízení, které bylo vedeno na základě rozhodnutí Městského soudu v Praze o prohlášení konkursu na majetek uvedeného dlužníka ze dne 14. 1. 2011. Popsaným postupem obviněných ve zjevném rozporu se zásadou poměrného uspokojení dlužnickových věřitelů došlo nepochybně alespoň k částečnému zmaření pohledávek řady dotčených věřitelů.

12. V předmětné trestní věci nelze podle státního zástupce současně shledat takové polehčující okolnosti či jiné mimořádné okolnosti nebo zjištění, které by zásadně snižovaly potřebný stupeň společenské škodlivosti či opodstatňovaly využití zásad subsidiarity trestní represe a ultima ratio ve smyslu § 12 odst. 2 tr. zákoníku, jež obecně vylučují vznik trestní odpovědnosti. Konstatoval, že argumenty obou obviněných uvedené v dovoláních byly již přinejmenším zčásti uplatněny v rámci obhajoby v předchozím trestním řízení a soudy obou stupňů se jimi v odůvodnění svých rozhodnutí dostatečně zabývaly. Státní zástupce pak závěrem navrhl, aby Nejvyšší soud dovolání obviněných PhDr. A. K., CSc., a A. K. ml. odmítl podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. jako zjevně neopodstatněná.

III.

Přípustnost dovolání

13. Nejvyšší soud po zjištění, že u obou obviněných byly splněny všechny formální a obsahové podmínky k podání dovolání, dospěl k následujícím závěrům.

14. Obvinění uplatnili dovolací důvody uvedené v § 265b odst. 1 písm. g) a l) tr. ř. Druhý z nich je naplněn tehdy, pokud bylo rozhodnuto o zamítnutí nebo odmítnutí řádného opravného prostředku proti rozsudku nebo usnesení uvedenému v § 265a odst. 2 písm. a) až g) tr. ř., aniž byly splněny procesní podmínky stanovené zákonem pro takové rozhodnutí nebo přestože byl v řízení mu předcházejícím dán důvod dovolání uvedený v § 265b odst. 1 písm. a) až k) tr. ř. V daném případě obvinění napadli usnesení odvolacího soudu, kterým bylo zamítnuto odvolání, tj. řádný opravný prostředek, podané proti odsuzujícímu rozsudku soudu prvního stupně. Jde tedy o rozhodnutí uvedené v § 265a odst. 2 písm. h) tr. ř., přičemž podle dovolatelů v řízení mu předcházejícím byl dán dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., neboť rozhodnutí soudu prvního stupně spočívá na nesprávném právním posouzení skutku. Podstatou námitek dovolatelů je tak důvod uvedený v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř.

15. Obecně lze konstatovat, že dovolání je možné podat s poukazem na tento důvod, jestliže rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo na jiném nesprávném hmotně právním posouzení. Jde tedy o nesprávný výklad a použití norem trestního práva hmotného, případně na něj navazujících hmotněprávních norem jiných právních odvětví. Podstatou je vadné uplatnění příslušných norem hmotného práva na skutkový stav zjištěný soudem prvního a druhého stupně. Dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. je dán zejména tehdy, jestliže skutek, pro který byl obviněný stíhán a odsouzen, vykazuje znaky jiného trestného činu, než jaký v něm spatřovaly soudy nižších stupňů, anebo nenaplnuje znaky žádného trestného činu. Namítány ve smyslu tohoto dovolacího důvodu mohou být zejména vady při výkladu zákonných znaků trestného činu, který byl v jednání obviněných shledán, tedy přečinu zvýhodnění věřitele podle § 223 odst. 1, 2 tr. zákoníku, především pak chybné pojetí škody, způsobu jejího určení a rozsahu, zvýhodnění vlastního věřitele, ale též znaku zavinění. O aplikaci hmotného práva jde též v případě uplatnění principu subsidiarity trestní represe a ultima ratio ve smyslu § 12 odst. 2 tr. zákoníku.

IV. Důvodnost dovolání

16. Trestného činu zvýhodnění věřitele podle § 223 odst. 1 tr. zákoníku se dopustí ten, kdo jako dlužník, který je v úpadku, zmaří, byť i jen částečně, uspokojení svého věřitele zvýhodněním jiného věřitele, a způsobí tím na cizím majetku škodu nikoli malou, okolností podmiňující použití vyšší trestní sazby uvedenou v § 223 odst. 2 tr. zákoníku je způsobení značné škody. Ustanovení § 223 tr. zákoníku nevyžaduje, aby již bylo zahájeno insolvenční řízení týkající se majetku dlužníka, v němž by byl konstatován úpadek dlužníka, anebo aby již byl některým z věřitelů nebo dlužníkem podán návrh na zahájení takového řízení. Předpokladem trestní odpovědnosti je faktický stav úpadku pachatele. Skutková podstata uvedeného trestného činu obsahuje omezení okruhu pachatelů, může jím být pouze dlužník, jde tedy o tzv. konkrétní subjekt. Z hlediska zavinění se u tohoto trestného činu vyžaduje úmysl (§ 15 tr. zákoníku), a to ve vztahu ke všem objektivně-deskriptivním znakům skutkové podstaty (§ 13 odst. 2 tr. zákoníku). Pachatel tedy musí jednat s úmyslem zvýhodnit jednoho věřitele na úkor ostatních věřitelů, neboli se záměrem vyhnout se poměrnému uspokojení ostatních věřitelů, a tím alespoň částečně zmařit uspokojení jejich pohledávek, případně si musí být vědom toho, že jeho jednání může mít takový následek, a pro případ, že jej způsobí, být s tím srozuměn (viz rozhodnutí uveřejněné pod [č. 10/2003 Sb. rozh. tr.](#)).

17. Skutková věta výroku o vině rozsudku soudu prvního stupně postrádá uvedení podstatné skutečnosti, v jaké výši a jakým způsobem došlo ke zvýhodnění věřitele obchodní společnosti R. a. s. Jedná se zřejmě o důsledek skutečnosti, že obžaloba v jednání obviněných spatřovala původně zcela jiný trestný čin, jehož znaky podle soudu prvního stupně nebyly naplněny. Došlo tak k posunu v trestněprávní kvalifikaci činu obviněných, která se ovšem dostatečným způsobem nepromítla do skutkových zjištění a popisu skutku, jenž obsahuje pouze okolnosti týkající se převodu majetku, majetkových práv a dalších aktiv obchodní společnosti R. A., a. s., dále obsahuje výčet poškozených a jim způsobené škody. Ze skutkové věty výroku o vině rozsudku soudu prvního stupně však nelze vyčíst, na jakou částku měla obchodní společnost R. a. s., jakožto tvrzený zvýhodněný věřitel obchodní společnosti R. A., a. s., nárok při zachování zásad poměrného a rovnoměrného vypořádání, o kolik tuto částku převyšuje skutečně poskytnuté plnění na základě rámcové kupní smlouvy, dohody o narovnání z 12. 1. 2010 a smlouvy o převodu duševního vlastnictví ze dne 12. 4. 2010, neboli v jaké výši skutečně došlo ke zvýhodnění tohoto věřitele. V tomto směru tedy lze přisvědčit argumentu dovolatelů, že skutková věta výroku o vině soudu prvního stupně trpí podstatnou vadou, neboť neobsahuje jeden ze základních zákonných znaků trestného činu zvýhodnění věřitele, který je obviněným kladen za vinu, tedy popis, v čem mělo zvýhodnění daného věřitele spočívat.

18. Jak již bylo naznačeno výše, zákonným znakem přečinu zvýhodnění věřitele podle § 223 odst. 1, 2 tr. zákoníku je způsobení značné škody. V daném případě je nutné dát za pravdu dovolatelům, že škoda jako zákonný znak trestného činu zvýhodnění věřitele podle § 223 tr. zákoníku (dříve šlo o trestný čin zvýhodňování věřitele podle § 256a zákona č. 140/1961 Sb., trestního zákona, ve znění pozdějších předpisů) představuje rozdíl mezi částkou, kterou byla uspokojena pohledávka zvýhodněného věřitele, a částkou, která by tomuto věřiteli náležela při poměrném a rovnoměrném vypořádání v konkursu (resp. v insolvenčním řízení), protože právě tento rozdíl představuje částku, o niž byli ostatní věřitelé poškozeni - k tomu srov. rozhodnutí [č. 6/2005-III. Sb. rozh. tr.](#) V tomto ohledu tedy soudy nižších stupňů v projednávané věci pochybily, pokud škodu stanovily jako celkový součet neuspokojených pohledávek věřitelů, které měly za prokázané. V rozhodnutích soudů obou stupňů pak chybí jakékoli zdůvodnění či úvahy, v jakém rozsahu bylo plnění ze strany dlužníka R. A., a. s., vůči věřiteli, obchodní společnosti R. a. s., oprávněné a v jaké výši již neodpovídalo zásadě rovného a poměrného uspokojení (ve smyslu § 1, § 244 a § 306 odst. 3 insolvenčního zákona). Soudy se tak v dané věci shora uvedeným rozhodnutím Nejvyššího soudu zjevně neřídily, pokud škodu stanovily jako prostý součet rozdílů mezi tím, na co měli ostatní věřitelé nárok při poměrném a

rovnoměrném vypořádání, a tím, čeho se jim skutečně dostalo, ovšem bez jakékoli návaznosti na to, v jakém rozsahu byl údajný zvýhodněný věřitel obchodní společnost R. a. s. ve skutečnosti uspokojen nad rámec toho, čeho se mu mělo dostat. V tomto směru neobstojí ani argumentace soudu prvního stupně, že škoda byla stanovena ve prospěch obviněných, neboť se všichni věřitelé ani nepřihlásili se svou pohledávkou do insolvenčního ani do trestního řízení nebo nebyli dohledatelní. Pro stanovení trestnosti zvýhodnění věřitele není vlastně počet ostatních věřitelů a výše jejich pohledávek bezprostředně významný, neboť tyto okolnosti nejsou znakem skutkové podstaty daného trestného činu, rozhodující je výše zvýhodnění určitého věřitele. Škodlivý následek tvoří částka, které se pro zvýhodnění konkrétního věřitele (či věřitelů) nedostalo ostatním poškozeným. Počet věřitelů a výše jejich pohledávek se však nepřímo projevuje i ve znaku škody, protože teprve při zohlednění všech pohledávek dlužníka je možné určit, jaká byla celková výše zadlužení a kolik by při poměrném a rovnoměrném vypořádání připadlo na jednotlivé věřitele, neboli se tím zprostředkovaně promítne i do řešení otázky, o kolik byl určitý konkrétní věřitel zvýhodněn, a jak vysoká je tedy škoda jako znak skutkové podstaty trestného činu.

19. Z tabulky uspokojení věřitelů v období od 1. 1. 2009 do 31. 12. 2010 (příloha č. 2), která je součástí znaleckého posudku Ing. M. L. (příloha ke spisu sp. zn. 61 T 29/2012, znalecký posudek č. ...), vyplývá, že obchodní společnosti R. a. s. se dostalo v rámci úhrady závazků nad rámec poměrného a rovnoměrného vypořádání 450 382 Kč; z půjčky R. a. s. bylo splaceno nad rámec poměrného a rovnoměrného vypořádání 298 311,72 Kč. Pokud by tedy mohlo být uvažováno o vzniku škody, pak by se patrně (na základě dosud provedeného dokazování) mohlo jednat o součet uvedených dvou částek. Takové závěry však na základě řádně provedeného dokazování při dodržení všech zásad jej ovládajících musí učinit soud prvního stupně, popř. skutková zjištění v tomto směru může doplnit soud odvolací. Dále je třeba se v této souvislosti řádně zabývat i dalšími okolnostmi, jež v rámci své obhajoby uplatnili oba obvinění, především důsledně vymezit okruh věřitelů a přesvědčivě zdůvodnit, proč jsou ve výroku rozsudku uvedení tvrzení věřitelé za ně považováni a proč argumentace obviněných ohledně jimi uvedených věřitelů, jež nemají do tohoto okruhu patřit, je nesprávná.

20. Současně nelze přehlédnout, že z výše uvedené tabulky vyplývá, že obchodní společnost R. a. s. nebyla v rozhodném období jediným věřitelem, kterému bylo vyplaceno více, než by mu připadlo v rámci poměrného a rovnoměrného vypořádání. Tato skutečnost spíše odpovídá tvrzení dovolatelů, že se snažili dále plnit závazky obchodní společnosti R. A., a. s., přičemž soudy se s touto skutečností nijak nevypořádaly. Soudy se dále z hlediska posuzování subjektivní stránky vůbec nezabývaly otázkou, zda dovolatelé skutečně jednali způsobem popsáním ve výroku rozsudku soudu prvního stupně s úmyslem zmařit upokojení ostatních věřitelů a zvýhodnit toliko věřitele jediného, zda skutečně byla vyvrácena jejich obhajoba, že tak jednali v úmyslu dále pokračovat v podnikatelské činnosti s ohledem na konkurenční boj s Ing. M. B. Pominuly, že sám dovolatel PhDr. A. K., CSc., „dotoval“ chod společnosti půjčkami z vlastních finančních prostředků, což by dozajista nečinil, pokud by měl v úmyslu ukončení provozu této obchodní společnosti, jejíž byl jedním z nejvýznamnějších věřitelů, kteří měli být jedním obviněných poškození. Zcela v rozporu s provedeným dokazováním se pak zdá tvrzení soudů, že majetek obchodní společnosti R. A., a. s., byl prodán a výnos použit k uspokojení jediného věřitele, jak je uvedeno v odůvodnění rozsudku soudu prvního stupně, když tento soud vycházel ze znaleckého posudku Ing. M. L., jehož závěry nijak nezpochybňoval a jenž v tabulkové části uvádí řadu věřitelů, kteří k určitému datu měli být postupem obviněných zvýhodnění oproti skupině poškozených věřitelů.

21. S tím souvisí též dosud uspokojivě nezodpovězená otázka, jak byly hrazeny pohledávky za obchodní společností R. A., a. s., poté, co obvinění uskutečnili následné dispozice popsané ve výroku rozsudku soudu prvního stupně, nakolik i potom skutečně obchodní společnost R. A., a. s., své závazky hradila, kdy je hradit přestala, zda to bylo v důsledku převodu veškerých aktiv z této

společnosti na R. a. s., či zda to bylo v důsledku kroků konkurence a podání insolvenčního návrhu a následných kroků insolvenční správkyne, jak tvrdí obvinění. Zde je na místě připomenout, že k trestní odpovědnosti za trestný čin zvýhodnění věřitele podle § 223 odst. 1 tr. zákoníku nestačí, jestliže dlužník jen oddálí nebo ztíží uspokojení věřitele, pokud ten má možnost uspokojit svou pohledávku z jiného dlužníkovy majetku. Stejně tak nepostačí, pokud se dlužník dopustí jednání zvýhodňujícího jednoho věřitele na úkor jiného věřitele, činí-li tak s odůvodněným předpokladem získání dalších prostředků na uspokojení pohledávek ostatních věřitelů (např. úhradou dodávky energií, aby zachoval výrobu a mohl z ní plnit splatné závazky). Uspokojení jednoho věřitele dlužníkem, který je v úpadku, tak samo o sobě nestačí k trestní odpovědnosti podle § 223 odst. 1 tr. zákoníku, protože musí být učiněno s úmyslem zmařit tímto způsobem možnost uspokojení ostatních věřitelů. K tomu srov. ŠÁMAL, P. a kol. Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 2231, a usnesení Nejvyššího soudu ze dne 2. 11. 2005, sp. zn. [5 Tdo 1217/2005](#).

22. Pokud soudy dále argumentují tím, že dovolatelé nepřevzali žádné závazky obchodní společnosti R. A., a. s., pak tyto závěry neodpovídají skutečnosti, neboť v Rámcové kupní smlouvě a dohodě o narovnání datované dne 12. 1. 2010 (č. l. 581 trestního spisu) se v čl. II hovoří o převzetí závazků vyplývajících z pracovněprávních vztahů. V případě, kdy soudy na základě znaleckého posudku zjistily, že obchodní společnost R. A., a. s., disponovala pohledávkami v hodnotě cca 5 600 000 Kč, které nepřevzala na obchodní společnost R. a. s., a tuto skutečnost bagatelizovaly tvrzením, že se na nich sice věřitelé „mohli hojit“, ale pohledávky byly „spíše diskutabilní“. Ovšem toto své tvrzení o „diskutabilnosti“ pohledávek soudy nijak neodůvodnily, nevypořádaly se s argumentací obhajoby, že problematická vymahatelnost pohledávek je zaviněna převážně postupem insolvenční správkyne Mgr. I. F. Uvedené závěry přitom soudy nižších stupňů učinily evidentně v neprospěch obou dovolatelů, byť se týkají skutkového stavu. Pohledávky obchodní společnosti je přitom nutné považovat za její majetek. Nelze totiž přijmout argumentaci soudu prvního stupně, že nestandardní jednání bývalé insolvenční správkyne Mgr. I. F. je třeba posuzovat izolovaně od jednání dovolatelů. Především z výpovědi svědka Ing. R. V., nového insolvenčního správce, vyplynulo, že k zastavení výrobního procesu mělo dojít právě v důsledku jednání této bývalé správkyne, což muselo mít na insolvenční řízení fatální dopad. Tento svědek uvedl, že pokud by nebyl zastaven výrobní proces, mohla být výtěžnost uspokojení pohledávek daleko vyšší než za současného stavu, a že vinou nečinnosti první insolvenční správkyne Mgr. I. F. došlo též k promlčení některých pohledávek obchodní společnosti R. A., a. s. To vše je třeba vzít v potaz při posouzení možnosti uspokojení pohledávek věřitelů z jiného majetku dlužníka, a to alespoň při hodnocení subjektivní stránky činu obou obviněných.

23. Při zjišťování skutkového stavu je třeba též plně respektovat zásady ovládající dokazování, především pak princip presumpce nevinny a z něj plynoucí postulát „*in dubio pro reo*“ (v pochybnostech ve prospěch obviněných), není možno bez náležitého podkladu v provedených důkazech domýšlet verzi pro obviněné nepříznivou, a to ať jde o určení okruhu věřitelů, výše jejich zvýhodnění, či naopak poškození jednáním obviněných, tak i pokud jde o skutkové okolnosti, z nichž je možno usuzovat na zavinění.

24. Veškeré shora uvedené skutečnosti je namístě v případě opětovného shledání naplnění všech (formálních) znaků trestného činu zvýhodnění věřitele podle § 223 tr. zákoníku promítnout i do úvah o společenské škodlivosti jednání obviněných a principu subsidiarity trestní represe podle § 12 odst. 2 tr. zákoníku. To platí zvláště v případě, že by soudy nižších stupňů s ohledem na shora uvedený výklad znaku škody dospěly k závěru, že obvinění svým jednáním způsobili škodu výrazně nižší, než bylo v rozsudku soudu prvního stupně původně uvedeno. Ve spojitosti s úvahami o subsidiaritě trestní represe by měla být náležitě zohledněna též skutečnost, že jedním z nejvíce poškozených věřitelů podle přehledu vytvořeného znalkyní Ing. M. L. měl být sám obviněný PhDr. A. K., CSc. I z tohoto pohledu se nyní při současném stavu poznání může jevit jako adekvátní a spravedlivý původní

zprošťující rozsudek soudu prvního stupně, který byl ovšem k odvolání státního zástupce zrušen odvolacím soudem.

25. Vzhledem ke všem shora zmíněným skutečnostem Nejvyšší soud vyhověl důvodným dovoláním obviněných a na jejich podkladě podle § 265k odst. 1, 2 tr. ř. zrušil napadené usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 23. 7. 2015, sp. zn. 1 To 5/2015, jakož i jemu předcházející rozsudek Krajského soudu v Brně - pobočky ve Zlíně ze dne 19. 11. 2014, sp. zn. 61 T 29/2012, včetně všech dalších rozhodnutí obsahově navazujících na zrušená rozhodnutí, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Podle § 265l odst. 1 tr. ř. pak Krajskému soudu v Brně - pobočce ve Zlíně přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

26. Bude na Krajském soudu v Brně - pobočce ve Zlíně, aby se znovu důsledně zabýval všemi významnými okolnostmi, řádně provedl dokazování, provedené důkazy náležitě vyhodnotil nejen jednotlivě, ale i v jejich souhrnu, z provedených důkazů při respektu k základním zásadám trestního řízení zjistil náležitě skutkový stav odpovídající znakům jak objektivní, tak i subjektivní stránky skutkové podstaty trestného činu zvýhodnění věřitele, pokud jej i nadále bude v jednání obviněných spatřovat. V případě, že opětovně dospěje k závěru, že jednání obviněných bylo skutečně vedeno úmyslem zvýhodnit toliko jediného věřitele a skutečně nemohlo dojít k uspokojení ostatních věřitelů žádným jiným způsobem, potom pečlivě s ohledem na výše uvedené zjistí, jaká škoda jednáním obviněných vznikla. Znovu se pak bude zabývat i otázkou subsidiarity trestní represe. Pokud by shledal, že je i s ohledem na nová skutková zjištění třeba i nadále právně kvalifikovat jednání jako trestný čin zvýhodnění věřitele, svoje závěry promítne do náležitého popisu skutku odpovídajícího znakům uvedeného trestného činu, jakož i do jeho právní kvalifikace. Takové doplnění popisu skutku by přitom neznamenal zhoršení postavení obviněného, jak je patrné i z konstantní judikatury Nejvyššího soudu (viz např. rozhodnutí [č. 38/2006-II.](#) Sb. rozh. tr.). Jinak ovšem v dalším řízení platí podle § 264 odst. 2 tr. ř. zákaz změny k horšímu ve vztahu k předchozímu rozhodnutí učiněnému soudem prvního stupně (tzv. zákaz *reformationis in peius*), a to i pro případné opětovné rozhodnutí odvolacího soudu (§ 259 odst. 4 tr. ř.) - viz k tomu rozhodnutí pod [č. 35/2004](#) Sb. rozh. tr.